

Afdeling Nederland

Keizersgracht 177
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam

T 020 626 44 36
F 020 624 08 89
E amnesty@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

Aan de leden van de Vaste Kamercommissies
voor Veiligheid en Justitie en Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
15 december 2011

Onderwerp

AO over aanscherping van de maatregelen in
het actieprogramma "bestrijding van
discriminatie"

Ons kenmerk

Uw kenmerk

Eb-pol-2011-59

Geachte heer, mevrouw,

Met het oog op het algemeen overleg van uw commissie van 21 december aanstaande waarin u de aanscherping van de maatregelen in het actieprogramma "bestrijding van discriminatie" bespreekt, heeft Amnesty International enkele opmerkingen en vragen.

De inzet van dit kabinet wat betreft het voorkomen en bestrijden van discriminatie wordt uiteengezet bij brief van 7 juli 2011.¹ In deze brief wordt aangegeven dat alle initiatieven uit het actieprogramma "bestrijding van discriminatie", dat dateert van september 2010, onverkort van kracht blijven.²

Amnesty International meent dat de inzet van de Nederlandse regering op een aantal punten tekortschiet. Daarom vraagt Amnesty uw Kamer om bij het kabinet erop aan te dringen dat:

- Het kabinet duidelijk maakt welke gerichte en specifieke maatregelen worden ingezet om discriminatie op grond van etniciteit te voorkomen en bestrijden.
- Het kabinet aangeeft op welke wijze zij (signalen over) discriminatie dóór de overheid adresseert.
- De inzet van het kabinet wordt vervat in een Plan van Actie Discriminatie.
- Middels de aangekondigde evaluatie van de Wet gemeentelijke antidiscrimatievoorzieningen wordt onderzocht in hoeverre gemeenten – die ook in de visie van dit kabinet een regierol hebben – discriminatiebestrijding op lokaal niveau realiseren.
- De regering zich in alle gevallen ondubbelzinnig uitspreekt tegen discriminatie.³

1 Brief van de ministers van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer, *Aanscherping bestrijding discriminatie*, 7 juli 2011: Vergaderjaar 2010-2011, 30 950, nr. 34, p. 3.

2 Brief van de ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie aan de Tweede Kamer, *Beleidsreactie Poldis 2009 en actieprogramma bestrijding van discriminatie*, 13 september 2010: Vergaderjaar 2009-2010, 32 123 VII, nr. 74.

3 Zoals minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Mevrouw van Bijsterveldt in haar publiekelijke veroordeling van een aangekondigde maatregel waarbij kinderen uit bepaalde etnische minderheidsgroepen niet langer zouden worden toegelaten op een school in Ede, zie onder andere: <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/2932708/2011/09/28/Inspectie-grijpt-in->

- De regering de hand in eigen boezem steekt en maatregelen neemt om het risico op etnisch profileren terug te dringen. En afziet van wetgeving die, volgens Amnesty International, in strijd is met het discriminatieverbod en andere fundamentele mensenrechten.

In het hiernavolgende zal Amnesty nader ingaan op de voorgaande punten.

Aanpak rassendiscriminatie

Discriminatie op grond van 'ras' (eticiteit⁴) is een omvangrijk en relatief groot probleem in Nederland. Verschillende monitoronderzoeken hebben dat onomstotelijk vastgelegd.⁵ Amnesty International vindt het dan ook essentieel dat de overheid specifieke initiatieven en aanvullende maatregelen neemt om discriminatie op grond van etniciteit te voorkomen en te bestrijden. De beleidsbrief van dit kabinet spitst zich toe op antidiscriminatiebeleid ter bescherming van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, transseksuelen en transgenders en de Joodse gemeenschap inzake antisemitisme.

Uiteraard waardeert Amnesty International deze extra stappen zeer. Bescherming tegen discriminatie is een noodzakelijke voorwaarde voor mensen om hun mensenrechten uit te oefenen en gelijkelijk te participeren in de samenleving. Om precies die reden mogen specifieke maatregelen en initiatieven om discriminatie van migranten en etnische minderheden dus niet ontbreken in het gevoerde antidiscriminatiebeleid.

Etnisch profileren

In de Monitor Rassendiscriminatie 2009 en de Monitor Racisme en Extremisme 2010 wordt gewezen op risico's van (verboden) etnisch profileren – een vorm van discriminatie door wetshandhavers – onder meer in de context van preventief fouilleren, de identificatieplicht en de bestraffing van jeugdigen.⁶ In onderzoek van de Nationale Ombudsman en Politie en Wetenschap naar preventief fouilleren wordt duidelijk dat a-select fouilleren in de praktijk lastig te operationaliseren is en breed wordt getwijfeld aan het nut van a-select fouilleren. Door het ontbreken van duidelijke instructies en objectief onderbouwde selectiecriteria wordt ruimte gelaten om te selecteren op etniciteit of huidskleur.

Amnesty International acht het van groot belang dat het kabinet etnisch profileren publiekelijk afwijst. En daarnaast in overleg treedt met het Openbaar Ministerie, de politie en andere wetshandhavers over maatregelen om het risico op etnisch profileren door wetshandhavers, onder meer bij preventief fouilleren, te voorkomen.

Plan van aanpak discriminatie

Het ingezette kabinetsbeleid – in brieven opgesomde maatregelen en initiatieven – zal naar de mening van Amnesty International aan betekenis winnen als het zou worden vervat in een Plan van Aanpak Discriminatie. Een plan met een strategie en samenhangend pakket aan maatregelen en initiatieven. Aangevuld met een helder tijdspad voor uitvoering; met concrete en waar mogelijk meetbare doelstellingen; en met afspraken omtrent resultaatgerichte rapportage aan de Tweede Kamer, maatschappelijke organisaties en burgers.

Te meer daar het kabinet ervoor kiest om de aanpak vooral neer te leggen bij burgers, maatschappelijke organisaties en gemeenten is het essentieel om effectiviteit van beleid te monitoren en daarover toegankelijk te rapporteren. Het benoemen van

---

bij-weigeren-van-allochtone-leerling.dhtml.

4 Amnesty gebruikt de term 'ras' (dat omvat: ras, huidskleur, afkomst of etnische of nationale afstamming) alleen in een juridische context. Amnesty geeft de voorkeur aan gebruik van begrippen als etniciteit, huidskleur of etnische afkomst.

5 Waaronder: Monitor Rassendiscriminatie 2006 en 2009, diverse rapportages inzake Racisme en Extremisme van de Anne Frank Stichting/Universiteit Leiden, Rapportages en jaarverslagen van Antidiscriminatiebureaus, de Commissie Gelijke Behandeling, en onderzoek in 2007 en 2010 van het Sociaal Cultureel Planbureau naar discriminatie van etnische minderheden op de arbeidsmarkt.

6 Monitor Rassendiscriminatie 2009, Art.1, Anne Frank Stichting en Universiteit Leiden, 2010, p. 132-136.

verantwoordelijkheden van derden en het decentraliseren van taken, ontslaat de regering niet van de verplichting op grond van mensenrechtenverdragen om discriminatie in alle vormen te voorkomen en bestrijden.

Aanpak gemeenten effectief?

Gemeenten zijn als 'eerste overheid' aangemerkt om discriminatie te voorkomen en te bestrijden. Om gemeenten daarin te ondersteunen heeft de Vereniging Nederlandse Gemeenten tezamen met verantwoordelijke ministeries een handreiking opgesteld. Tot op heden is onduidelijk of gemeenten daadwerkelijk effectief beleid voeren om discriminatie te voorkomen en bestrijden. De aangekondigde evaluatie van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen zou daarom, naar de mening van Amnesty International, juist die vraag moeten beantwoorden.⁷

In 2007 heeft Amnesty International onderzoek gedaan naar de aanpak van discriminatie door Nederlandse gemeenten. Daaruit kwam naar voren dat slechts een kleine minderheid van de gemeenten enig (17%) of integraal (8%) beleid had om discriminatie te bestrijden.⁸ Met invoering van de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen en professionalisering van regionale antidiscriminatiebureaus is de infrastructuur verbeterd. De voor 2012 aangekondigde evaluatie zou nu moeten uitwijzen of gemeenten inderdaad hun regierol bij het voorkomen en bestrijden van discriminatie waarmaken en waar verbeteringen dienen te worden gerealiseerd.

'Boerkaverbod'

In september 2011 kondigde de regering aan te werken aan een wetsvoorstel dat het dragen van gezichtsbedekkende kleding verbiedt. Schending van het 'boerkaverbod' zou gestraft kunnen worden met een boete die kan oplopen tot een bedrag van 380 euro. De invoering van een algemeen verbod op gelaatsbedekkende kleding, zoals boerka's, is in strijd met internationale mensenrechten. Deze verbieden de overheid om kledingseisen te stellen, behalve in uitzonderlijke gevallen.

Amnesty veroordeelt kledingvoorschriften voor vrouwen in onder meer Iran en Saoedi-Arabië. En met dezelfde argumenten waarmee Amnesty door de overheid opgelegde kledingseisen in die landen veroordeelt, wijst zij een algemeen verbod zoals dat wordt voorgesteld in Nederland, af. Vrouwen hebben het recht om een boerka of nijaab te dragen én om deze niet te dragen. De vrijheid van meningsuiting en religie geven eenieder het recht om zijn of haar geloof, persoonlijke overtuiging of identiteit uit te drukken middels kleding. Inperkingen zijn slechts mogelijk als deze bij wet zijn voorzien, een legitiem doel dienen, noodzakelijk zijn en proportioneel in verhouding tot het doel. Een algemeen verbod is daarom te grofmazig. Amnesty is van mening dat een dergelijk verbod niet in het belang is van vrouwen die een gezichtsbedekkende sluier dragen tegen hun wil. Integendeel, door een boerkaverbod dreigen deze vrouwen nog meer geïsoleerd te raken. De verplichting die op de regering rust om geweld tegen en discriminatie van vrouwen uit te bannen kan niet worden uitgevoerd door een maatregel op te leggen die op zichzelf discriminatoir is.

Wij hopen dat u bovenstaande opmerkingen wilt betrekken bij het algemeen overleg van 21 december aanstaande. Mocht u naar aanleiding van deze brief nog vragen hebben, kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Met vriendelijke groet,

Angelina van Kampen
Afdeling Politieke Zaken

---

7 Brief van de ministers van Veiligheid en Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties aan de Tweede Kamer, 7 juli 2011: Vergaderjaar 2010-2011, 30 950, nr. 34. p. 4, paragraaf 3.1 onder 2.

8 Amnesty International, *Aanpak van discriminatie door Nederlandse gemeenten: 43 kansen voor verbetering*, 2007. download: <http://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/rapport/aanpak-discriminatie-door-nederlandse-gemeenten-443-kansen-voor-verbetering>.